

Schroothandels sjoemelen met afgedankte elektronica

By **Jos Verlaan**, www.nrc.nl

juni 13de, 2017

Afgedankte elektronische apparatuur komt op grote schaal bij schroothandelaren terecht en niet bij de daarvoor gecertificeerde recyclers. Dat blijkt uit onderzoek van Hoffman Bedrijfsrecherche in opdracht van de 1.600 gezamenlijke producenten en importeurs van elektrische apparaten.

Sinds 2016 mogen afgedankte elektronische apparaten alleen ontmanteld of gerecycled worden door gecertificeerde bedrijven. Maar in de praktijk worden de officiële inzamelpunten van gemeenten, bedrijven en bouwmarkten ontweken en komt naar schatting eenderde van de afgedankte elektronica bij het restafval of bij de niet gecertificeerde schroothandel in binnen- en buitenland terecht.

„Een gigantische lekstroom”, stelde NVMP-bestuurder Jeroen de Roos in een bijdrage aan een rondetafelgesprek woensdag in de Tweede kamer over de ontwikkeling van de circulaire economie in Nederland. NVPM is de organisatie die namens 1.600 producenten e-waste inzamelt en verwerkt.

Rechercheurs van Hoffman monterden gps-trackers in 100 afgedankte wasmachines en koelkasten en brachten die vervolgens bij schrootbedrijven op industrieterreinen en woonwagenkampen. Bij 100 van de 110 tevoren geselecteerde schrootbedrijven, waren de rechercheurs in cognito welkom. Wasmachines konden ze zo kwijt, koelkasten werden bij de helft ervan geaccepteerd.

Schrootbedrijven zijn niet strafbaar als ze afgedankte elektronica opkopen. Maar ze mogen die niet als schroot verwerken, zelfs een snoer afknippen is al strafbaar. De koelkasten en wasmachines kwamen terecht bij schrootbedrijven in binnen- en buitenland, zo bleek uit het Hoffmann-onderzoek. Twee wasmachines belandden in Duitsland, zes bij schrootbedrijven in België en twaalf wasmachines bij staalfabrieken in Portugal, Marokko en Turkije. Slechts drie van de honderd apparaten kwamen terecht bij een gecertificeerd verwerkingsbedrijf.

Afgedankte koelkasten en wasmachines zijn lucratieve handel voor ongecertificeerde schrootbedrijven. Veel afgedankte koelkasten zijn nog uitgerust met drijfgas-houdende compressorpotjes die afgeknipt worden voor het koper en ijzer dat erin zit. Dat is ook de belangrijkste reden voor de zwarte handel erin, met alle milieuschade die dat met zich meebrengt. Wasmachines zijn voor opkopers lucratief vanwege de gietijzeren verzwaring en de metalen omkasting.

Oneerlijke concurrentie

De branche klaagt al langer over de oneerlijke concurrentie die dat oplevert. NVMP gaf vorig jaar 34 miljoen euro uit aan inzamelings- en verwerkingskosten, een investering waarin de opbrengst van materialen al is verdisconteerd. Maar de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) van het ministerie van Infrastructuur en Milieu, verantwoordelijk voor handhaving van de recycling van e-waste, heeft de capaciteit niet om op te treden tegen het grijze circuit van elektronisch afval, kreeg NVMP vorig jaar te horen.

De inspectiedienst kan nu zo aan de slag, we hebben ze namen en rugnummers uit het onderzoek gegeven

„Daarom hebben we Hoffman Bedrijfsrecherche ingeschakeld”, zegt een NVMP-woordvoerder. „De inspectiedienst kan nu zo aan de slag, we hebben ze namen en rugnummers uit het onderzoek gegeven.” ILT heeft inmiddels naar aanleiding van het Hoffmann-onderzoek vier bedrijven gecontroleerd. Twee daarvan hebben nu certificering aangevraagd, aan een derde bedrijf is een waarschuwing opgelegd.

„Het aantal controles door ILT is beperkt omdat die inspectiedienst de bewijswaarde gering vindt”, zegt directeur Martijn van de Beek van Hoffmann Bedrijfsrecherche. „Het feit dat zo’n tracker aantoonbaar in Portugal terecht komt, vindt de ILT onvoldoende. Want daarmee is niet gezegd dat die wasmachine daar ook is, terwijl dat toch zeer aannemelijk is. Maar met zo veel signalen in ons onderzoek zou er toch aanleiding moeten zijn voor gerichte controles.”

Volgens een ILT-woordvoerder zijn vorig jaar 106 verwerkingsbedrijven voor afgedankte elektronica gecontroleerd. Dat leverde 31 waarschuwingen op. „Twee bedrijven werden voor de tweede keer betrap, zij kregen een dwangsom opgelegd.” Volgens de woordvoerder kan de inspectiedienst niet opereren zoals Hoffmann heeft gedaan met die trackers. „Maar we zijn blij dat we die lijst van Hoffmann hebben, we zijn daar nog niet mee klaar.”